

ศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ Facsenate Maejo University

www.facsenate.mju.ac.th

ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๔ / ๒๕๕๔ กรกฎาคม - สิงหาคม ๒๕๕๔

ISSN 1517-2507

ISSN 1517-2507

ศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ Facsenate Maejo University

www.facsenate.mju.ac.th

ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๔ / ๒๕๕๔ กรกฎาคม - สิงหาคม ๒๕๕๔

กองบรรณาธิการ :

ดร.อุดมลักษณ์ ธรรมปัญญา,
อาจารย์อัญญา ไพศานาม,
อาจารย์ณัฐพงษ์ สายพิณ

กองจัดการ :

นางประนอม จันทรังษี,
นางเพ็ญนภา กันทะตา
นางสาวกัญญาพัตร์ ทองงาม

ที่ปรึกษา :

ผศ.ดร. ประสิทธิ์ โนศรี
จศ.ดร. สมบอง สรวนศิริ

เจ้าของ : **ศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้** E-mail : facsenate@mju.ac.th
สำนักงาน : ชั้น ๒ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ต.หนองหาร อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๙๐

Editor's Note

บรรณาธิการแฉ

ศาสตราจารย์ฉบับนี้ พบกับบทความที่น่าสนใจและควรค่าแก่การนำไปปฏิบัติ ได้แก่บทความ เรื่อง **ความสุขของการเป็นครู** โดย ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก ที่สะท้อนถึงความรู้สึกของท่านในฐานะครูที่มักเปิดโอกาสให้ศิษย์ทุกคนซักถามถึงปัญหาต่างๆ อย่างอิสระ โดยจะมีความสุขทุกครั้งเมื่อได้ตอบคำถามของศิษย์ที่สนใจใฝ่รู้และยังพูดถึงครูตัวจริงคือตัวเราเองที่กล้าถามผู้รู้จริงในสิ่งที่ตนเองไม่รู้ หากใครสามารถคิดได้ถึงจุดนี้ย่อมบังเกิดความสุข พลิกความคิดเรื่องทิศทั้งห้าโดยคณะวิทยาศาสตร์ ที่กล่าวถึงหน้าที่ที่ควรปฏิบัติต่อกันระหว่างบุคคลสองกลุ่มที่เกี่ยวข้องกัน อาทิ ศิษย์กับครู ภรรยากับสามี และหัวหน้ากับลูกน้อง และบทความเรื่องจรรยาบรรณความเป็นมืออาชีพ สิทธิมนุษยชน ความปลอดภัย และอาชีพอนามัย โดย อาจารย์ ดร.ชนันท์ ราชวรนิยม คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร ที่เชื่อว่าจรรยาบรรณมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับคำว่า “การทำงานอย่างมืออาชีพ”

บรรณาธิการ

ความสุขของการเป็นครู

โดย
ศาสตราจารย์ ดร.ระพี สาคริก

ภายในวิถีการเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก หากพบว่าเกิดปัญหา ถ้ากลับทิศทางได้ ย่อมช่วยแก้ปัญหาได้เองอย่างเป็นธรรมชาติ ครูซึ่งทางการได้ให้บริการความรู้ภายในวิถีการจัดการในปัจจุบันมักบ่นกันว่าเหตุใดจึงมีคนสนใจเรียนน้อยลงไปทุกที ? นี่คือนิยามที่เรา มักถามกันมาแล้วยาวกว่าทศวรรษ

เธอก็รักของฉัน ถ้าเราใช้ชีวิตอยู่อย่างไม่ประมาทก็น่าจะสนใจค้นหาความจริงจาก ประเด็นที่ฉันจะกล่าวต่อไปนี้ ซึ่งมีคำปรารภจากสังคมกันมานานแล้วว่า “เราเรียนเพื่อเอา ความรู้ หรือเรียนมาเพื่อเอาปริญญากันแน่ ?”

จากประเด็นที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด ถ้าฉันจะนำเอามาเฉลยเป็นปัญหาในเรื่องนี้ โปรดอย่าคิดว่ามันเป็นตัวอย่าง เพราะบนพื้นฐานสัจธรรมมันเป็นความจริงที่ปรากฏให้เห็นได้ ทั่วทุกเรื่อง ซึ่งฉันได้นำปฏิบัติมาแล้วจึงนำมาเขียน

ทั้งนี้เนื่องจากการดำรงชีวิตของฉันเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้วจนอายุย่างเข้า 88 ปี มักมี แนวโน้มทำให้ชนรุ่นหลังเกิดความรักความเข้าใจ ทั้งนี้เพราะถ้าเขาทั้งหลายมีโอกาส เข้ามาสัมผัสกับฉันแล้วมีความสุข

อยู่มาวันหนึ่ง เมื่อปลายปี พ.ศ.2552 ตัวฉันเองได้เดินทางไปใช้ชีวิตเที่ยวข้าวในนา ร่วมกับคนท้องถิ่นที่จังหวัดนครสวรรค์ นอกจากนั้นยังไปนอนค้างคืนอยู่ที่นั่นด้วย การเดินทาง ไปครั้งนั้นมีนักเรียนชั้นมัธยม 5-6 ของโรงเรียนรุ่งอรุณติดตามฉันไปด้วยแทบจะเต็มคันรถตู้ อีกทั้งยังคอยปฏิบัติดูแลฉันด้วยความรักความห่วงใยอย่างมีความสุข

ครั้นถึงเวลากลางคืนเด็กเหล่านี้บางคนยังเข้าไปนอนค้างคืนร่วมกับฉันอยู่ภายในห้องที่ไม่ใหญ่มากนัก “ฉันเป็นคนมีนิสัยเปิดโอกาสให้ทุกคนซักถามถึงปัญหาต่างๆ อย่างอิสระโดยไม่เอากรอบใดๆ มาครอบงำตัวเองให้เกิดข้อจำกัด” ทั้งนี้เป็นเพราะตัวฉันเองหากมีเพื่อนมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม ยิ่งเป็นเด็กหรือคนที่ตกทุกข์ได้ยากแล้วด้วย การถูกถามนั้นมันทำให้ฉันมีความสุขที่จะตอบ อีกทั้งพูดคุยด้วยอย่างเป็นธรรมชาติ

คืนวันนั้น หลังจากมีเด็ก 2-3 คน ก่อนจะเข้านอน เขาเป็นคนชอบซักถามผู้ใหญ่ ยิ่งรู้ว่าบุคคลผู้นั้นเปิดโอกาสให้เข้าถามด้วยแล้วจึงระบายคำถามออกมาติดต่อกันแทบจะทุกรูปลักษณะ

ท่ามกลางกระแสดังกล่าว มีอยู่ช่วงหนึ่งที่ฉันได้เอ่ยขึ้นว่า “นี่! ลูกหลานของฉัน ทุกคนเธอรู้หรือป่าวว่าตัวเธอคือคุณของปู่?” เด็กกลุ่มนั้นตกใจเพราะฉันสังเกตเห็นเขาขมวดคิ้ว หลังจากนั้นจึงยกมือไหว้อย่างนอบน้อม ประเด็นดังกล่าวมาแล้วฉันคาดการณ์ว่าตัวเขาเองคงไม่เคยได้ยินสิ่งเหล่านี้มาก่อน จึงแสดงอาการเปรียบเสมือนสงสัยว่ามันเกิดอะไรขึ้น

ส่วนตัวฉันเองก็ไม่ละโอกาส หลังจากสังเกตเห็นอาการของเด็กเท่าที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด จึงรีบเฉลยปัญหาต่อมาว่า “หลานๆ สงสัยใช่ไหมว่า ที่ปู่พูดนั้นหมายถึงอะไร ก็เพราะตัวเธอเองกำลังเป็นครูผู้สอบสัมภาษณ์ปู่ยังงั้นละ” ก็เพราะตัวเธอเองไม่รู้จึงถามนี้แหละ คือคำถามที่เป็นของจริงอันควรถือว่าคือ การสอบสัมภาษณ์ตัวปู่เพื่อต้องการความรู้ ถ้าปู่ไม่รู้เรื่องนี้ก็ไม่ควรถือว่าเป็นผู้ใหญ่ หากมีคุณสมบัติเป็นผู้ใหญ่จริง ก็ควรจะรู้ว่านี่คือความจริง ซึ่งได้รับประโยชน์ทั้ง 2 ด้านอย่างเท่าเทียมกันด้วย

ส่วนครูในโรงเรียน ยิ่งในมหาวิทยาลัยด้วยแล้ว ข้อสอบภายในพิธีกรรมมันไม่ใช่ของจริง ก็ควรจะรู้ว่านี่ ทั้งนี้เพราะเหตุว่า “ครูรู้แล้วยังดันมาถาม” จึงมาไขครูตัวจริง หากเป็นครูที่สมมติขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือให้คนอื่นเรียนรู้ เราจึงไม่ควรจะไปยึดติด ทั้งนี้เพราะครูลักษณะดังกล่าวย่อมมีกิเลสเป็นธรรมดา นี่แหละคือระบบการศึกษาที่ไม่ได้ให้ความรู้อย่างแท้จริง หากเป็นเพียงเพื่อต้องการเลื้อยรุกรวมทั้งปริญญาบัตร ซึ่งมันเป็นเพียงสิ่งสมมติอีกนั่นแหละ

ส่วนครูตัวจริงนั่นคือตัวเราเอง หากใครสามารถคิดได้ถึงจุดนี้ ย่อมบังเกิดความสุขทั้งนี้เพราะได้รับความรู้ที่แท้จริงให้สังคมเขายอมรับนับถืออย่างปราศจากข้อสงสัยใดๆ ทั้งสิ้น

ดังนั้นการที่ผู้มีอำนาจในการจัดการศึกษาบ่นว่า มีคนสนใจเรียนวิชาครูน้อยลงไป แท้จริงแล้วหากสามารถหวนกลับมาค้นหาความจริงจากอีกด้านหนึ่งก็น่าจะพบว่า ครูคือจิตวิญญาณของมนุษย์ซึ่งธรรมชาติได้มอบมาให้ตั้งแต่เกิด ดังนั้นการจัดการศึกษาถ้าสามารถรู้เท่าทันในเรื่องนี้ จึงไม่ควรประกอบกรรมใดๆ ที่ส่งผลทำลายจิตวิญญาณความเป็นครูผู้สอนตนเองของชนรุ่นหลัง นี่แหละคือวิถีการดำเนินชีวิตระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก รวมทั้งชีวิตคนที่ด้อยโอกาสกว่าคนซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในชนบท

ซึ่งประเด็นนี้ เราพูดกันมานานแล้วถึงเรื่องราวของการพัฒนาชนบท โดยที่หวังว่าน่าจะสามารถหยุดยั้งการอพยพเข้ามาสู่ความเจริญทางวัตถุภายในเมืองกรุง แต่เราก็ไม่เคยประสบความสำเร็จ

หากยิ่งนำปฏิบัติก็ยิ่งทำให้บังเกิดผลมุ่งไปสู่ทิศทางตรงกันข้ามเพิ่มมากยิ่งขึ้นมาตลอด แม้แต่การกำหนดนโยบายกระจายอำนาจภายในแวดวงการเมืองก็เช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้ว่ายิ่งกระจายก็ยิ่งทำให้มีผลรวบอำนาจเพิ่มมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งเกิดเรื่องเสื้อแดง แม้แต่สีอื่นก็เช่นเดียวกัน

ซึ่งเรื่องนี้เราพูดกันมานานแล้วว่า “การจัดการศึกษาเท่าที่เป็นมาแล้วในอดีตส่งผลให้คนยึดติดสี” ดังเช่น สีเหลือง สีชมพู สีเขียว ฯลฯ แม้กระทั่งจบจากมหาวิทยาลัยมาคนละแห่งก็ยังทำงานร่วมกันได้ยาก แต่เราก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้สำเร็จหากปล่อยให้มัน บานปลายออกมากลายเป็นเรื่องทางการเมือง

ทิศทั้งห้า

โดย คณะวิทยาศาสตร์

ทิศเบื้องบน : สมณพราหมณ์

คฤหัสถ์

หน้าที่ของสมณะ (พระสงฆ์) ต่อคฤหัสถ์

๑. ห้ามไม่ให้ทำชั่ว
๒. ให้ตั้งอยู่ในความดี
๓. อนุเคราะห์ด้วยน้ำใจงาม
๔. ให้ได้ฟัง(ธรรม)สิ่งที่ยังไม่เคยฟัง
๕. อธิบายสิ่งที่เคยฟังแล้วให้เข้าใจแจ่มแจ้ง
๖. บอกทางสวรรค์ให้

หน้าที่ของคฤหัสถ์ต่อสมณะ

๑. จะทำอะไรก็ทำด้วยเมตตา
๒. จะพูดสิ่งใดก็พูดด้วยเมตตา
๓. จะคิดสิ่งใดก็คิดด้วยเมตตา
๔. ต้อนรับด้วยความเต็มใจ
๕. อุปถัมภ์ด้วยปัจจัย ๔

ทิศเบื้องขวา : ครูอาจารย์

ศิษย์

หน้าที่ของครูอาจารย์ต่อศิษย์

๑. แนะนำดี
๒. ให้เรียนดี
๓. บอกศิษย์ด้วยดีในศิลปวิทยาทั้งหมด
๔. ยกย่องให้ปรากฏในเพื่อนฝูง
๕. ทำการป้องกันในทิศทั้งหลาย

หน้าที่ของศิษย์ต่อครูอาจารย์

๑. ลูกขึ้นยืนรับ
๒. เข้าไปคอยรับใช้ใกล้ชิด
๓. เชื่อฟัง
๔. ประนินับดีรับใช้
๕. เรียนศิลปวิทยาด้วยความเคารพ

ทิศเบื้องซ้าย : ตัวเรา

มิตร

หน้าที่ของเราต่อมิตร

๑. การแบ่งปันสิ่งของให้
๒. กล่าววาจาเป็นที่รัก
๓. ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์
๔. วางตนสม่ำเสมอ
๕. ไม่พูดจาหลอกลวงกัน

หน้าที่ของมิตรต่อเรา

๑. ป้องกันมิตรผู้ประมาทแล้ว
๒. ป้องกันทรัพย์ของมิตรผู้ประมาทแล้ว
๓. เมื่อมีภัยก็เป็นที่พักพิงกันได้
๔. ไม่ละทิ้งในยามอันตราย
๕. นับถือตลอดถึงวงศ์ตระกูลของมิตร

ทิศเบื้องหลัง : ภรรยา

สามี

หน้าที่ของสามีต่อภรรยา

๑. ให้เกียรติยกย่อง
๒. ไม่ดูหมิ่น
๓. ไม่ประพฤตินอกใจ
๔. มอบความเป็นใหญ่ให้
๕. ให้เครื่องแต่งตัว

หน้าที่ของภรรยาต่อสามี

๑. จัดการงานดี
๒. สงเคราะห์คนข้างเคียง
๓. ไม่ประพฤตินอกใจ
๔. รักษาทรัพย์สามีหามาให้
๕. ขยันไม่เกียจคร้านในกิจทั้งปวง

ทิศเบื้องล่าง : หัวหน้า

ลูกน้อง

หน้าที่ของหัวหน้าต่อลูกน้อง

๑. สามารถจัดการงานให้สมควรแก่กำลัง
๒. ให้อาหารและรางวัล
๓. ดูแลรักษายามเจ็บป่วย
๔. แจกของแปลกๆ พิเศษ ให้กิน
๕. ให้หยุดตามโอกาส

หน้าที่ของลูกน้องต่อหัวหน้า

๑. เริ่มทำงานก่อนหัวหน้า
๒. เลิกทำงานหลังหัวหน้า
๓. ถือเอาแต่ของที่หัวหน้าให้
๔. ทำงานให้ดีขึ้น
๕. นำเกียรติคุณของหัวหน้าไปสรรเสริญ

จรรยาบรรณความเป็นมืออาชีพ สิทธิมนุษยชน ความปลอดภัยและอาชีวอนามัย

โดย อาจารย์ ดร.ชนันท์ ราชภูริณม
คณบดีวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร

บทความนี้เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพ อาจจะไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านผู้อ่าน เพราะเมื่อเป็นความคิดเห็นส่วนตัวก็เป็นไปได้ที่จะมีฐานคิดที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากคนเราย่อมประสบพบเจอเหตุการณ์ที่แตกต่างกันมาตลอดชีวิต ประกอบกับอาจมีทัศนคติที่ต่างกันด้วย หรือแม้แต่ว่าเรามีประสบการณ์เดียวกันแต่มีทัศนคติที่ต่างกันก็ยังคงคิดเห็นไม่เหมือนกันอยู่ดี อย่างไรก็ตาม คงจะมีบางเรื่องที่เราอาจเห็นตรงกันได้เพราะเราเข้ามาอยู่ในสังคมเดียวกัน ทำให้มีประสบการณ์บางอย่างคล้ายๆ กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเรามีทัศนคติคล้ายๆ กันด้วยแล้ว ก็เป็นไปได้ที่เราจะเห็นพ้องต้องกัน ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงต้องขอชี้แจงเกี่ยวกับ คำว่า “ความคิดเห็นส่วนตัว” ในมุมมองของผู้เขียนเสียก่อน คำว่า “จรรยาบรรณ” ผู้เขียนคิดว่าไม่ใช่เรื่องใหม่ เพราะได้ยินคำนี้มานานแล้ว แต่กลับเป็นเรื่องที่ไม่คุ้นเคยเอาเสียเลยเมื่อผู้เขียนจะต้องถูกประเมินจรรยาบรรณโดยนักศึกษา และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้เขียนเกิดความรู้สึกผิดหวังมากเมื่อคะแนนที่ออกมาอยู่ในระดับต่ำมาก คือ ได้คะแนน 3.36 จากคะแนนเต็ม 5 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้เขียนได้คะแนนต่ำในหัวข้อเกี่ยวกับ “สิทธิ-เสรีภาพ” ของนักศึกษา แต่ผู้เขียนก็สามารถเข้าใจเหตุผลได้ เมื่อพบว่าคะแนนจรรยาบรรณของผู้เขียนสูงกว่าคะแนนของอาจารย์อีกท่านหนึ่งซึ่งได้รับคะแนนที่ต่ำที่สุดในคณะเพียง 0.03 คะแนน ซึ่งทั้งผู้เขียนและอาจารย์ท่านนี้มีความเหมือนกันอยู่เรื่องหนึ่งคือเรากำลังกวัดขั่นนักศึกษาที่กระทำผิดวินัยของมหาวิทยาลัยในเรื่อง “การรับน้องในสาขา”

ผู้เขียนเชื่อว่าคำว่า “จรรยาบรรณ” นี้ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับคำว่า “การทำงานอย่างมืออาชีพ” เพียงแต่คำว่า “การทำงานอย่างมืออาชีพ” ฟังดูแล้วอาจจะรู้สึกว่าเป็นถ้อยคำอย่างขาดในส่วนของ “คุณธรรมจริยธรรม” อยู่บ้าง แต่คำว่า “จรรยาบรรณ” อย่างน้อยก็มีคำว่า “จรรยา” อยู่ ทำให้ฟังดูดีมีศีล-มีธรรมอย่างไรก็ตามหากคิดลึกๆ การทำงานในสมัยนี้แทบทุกเรื่องล้วนถูกเกะเขนยให้ มีมาตรฐานอย่างนั้นอย่างนี้ หรือที่เราเรียกกันว่า “เกณฑ์มาตรฐาน” หรือ “เกณฑ์คุณภาพ” ทำให้การทำงานอย่างมืออาชีพ (ผู้เขียนหมายถึงสัมมาอาชีพทั่วๆ ไป) ก็ย่อมต้องมีมาตรฐานด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นส่วนประกอบด้วย จึงจะเข้าขั้นมาตรฐาน ดังนั้น คงจะไม่ผิดหากผู้เขียนจะกล่าวว่า แท้ที่จริงแล้วการ ทำงานอย่างมีจรรยาบรรณก็เป็นเรื่องเดียวกันกับการทำงานอย่างมืออาชีพนั่นเอง

การทำงานอย่างมืออาชีพเป็นอย่างไร ผู้เขียนคงไม่สามารถถือวิสาสะอ้างตนเป็นมืออาชีพและบังอาจมาสาธยายให้ผู้อ่านอ่านได้ เพียงแต่ผู้เขียนเข้าใจ (หรือคิดไปเองจากประสบการณ์ที่ไม่มากเท่าไร) ว่าการทำงานอย่างมืออาชีพ น่าจะหมายถึง การที่เราทำในสิ่งที่เป็งานของเราให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และรับผิดชอบในทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง จนใครๆ มาเห็นแล้วก็ต้องยกนิ้วให้ว่าทำได้สมบูรณ์จริงๆ สมกับทำอาชีพนี้จริงๆ ตัวอย่างเช่น พนักงานดูแลสนามหญ้าท่านหนึ่งสามารถตัดหญ้า เก็บกวาดเศษหญ้า และวัชพืช รดน้ำสม่ำเสมอ ดูแลสนามหญ้าจนหนาแน่น และดูเขียวชอุ่มเย็นตาเย็นใจ เห็นแล้วรู้สึกอยากลงไปนอนบนสนามหญ้านุ่มๆ นั้นขึ้นมาทันที และหากพนักงานผู้นี้สามารถทำงานนี้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตัดและเก็บกวาดเสร็จเรียบร้อยภายในไม่กี่ชั่วโมง ดูแลตรวจตราความเรียบร้อยสวยงามของสนามได้อย่างสม่ำเสมอ มีตารางการดูแลที่ชัดเจนไม่เคยปล่อยให้หญ้ายาวกว่าที่กำหนด นอกจากนี้ยังมีการนำเศษหญ้า เศษวัชพืชมาทำปุ๋ยแทนที่จะนำไปเผาไฟ ก็ยิ่งต้องยกนิ้วโป้งให้แล้วชมว่า “เป็นมืออาชีพจริงๆ” เพราะนอกจากท่านจะคิดถึงผลสัมฤทธิ์ของงานแล้ว ท่านยังคำนึงครอบคลุมไปถึงเรื่องความปลอดภัย สุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อมของเพื่อนร่วมงานของท่านอีกด้วย ตามกฎหมายว่าด้วย “ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสิ่งแวดล้อมในการทำงาน” อย่างครบถ้วน เรียกว่ามี “จรรยาบรรณ” เต็มเปี่ยม

ในทางตรงข้าม หากพนักงานท่านนี้นำเอาเศษหญ้าและวัชพืชไปเผาไฟ ก่อความเสี่ยงเรื่องอัคคีภัยในที่ทำงาน สร้างหมอกควันให้เกิดความระคายเคืองในระบบหายใจของเพื่อนร่วมงานและยังทำให้สิ่งแวดล้อมในที่ทำงานเกิดมลพิษ เช่นนี้ก็ควรจะเรียกได้ว่า “ไม่มีจรรยาบรรณ” คืออาจทำงานได้ผลสัมฤทธิ์ดี แต่ยังขาดในส่วนของ “ความรับผิดชอบต่อ” คือ ไป “ทำให้คนอื่นเดือดร้อน” นั่นเอง ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่า คำว่า “จรรยาบรรณ” นี้จะเป็นประเด็นขึ้นมาก็ต่อเมื่อมีคนทำ “ผิดจรรยาบรรณ” หรือ “ทำให้คนอื่นเดือดร้อน” นั่นเอง เมื่อถามต่อว่า “คนอื่นจะเดือดร้อน” เมื่อไร ก็คงจะต้องย้อนกลับมาถามตัวเองว่า หากเป็นเรา “เราจะรู้สึกเดือดร้อน” เมื่อไร ผู้เขียนก็เชื่อว่า คำตอบทุกคำตอบจะโยนเข้าไปที่คำว่า “การถูกคุกคาม” ด้านต่างๆ นั่นเอง ซึ่งมนุษย์ปุถุชนเราจะถูกคุกคามได้ 6 ทาง (อายุคณะ 6) คือ ทางตาหรือการมองเห็น เช่น หมอกควันทำให้เราขับรถไม่เห็นทาง ทางหูหรือการได้ยิน เช่น เสียงรบกวนต่างๆ ทางจมูกหรือการได้กลิ่น เช่น กลิ่นควันทำให้เราสำลัก ทางปากหรือการรับรส เช่น การต้องรับประทานการอาหารที่ไม่สะอาด ทางกายสัมผัส เช่น การชกต่อยทำร้ายร่างกาย และสุดท้ายคือ ทางใจ เช่น การถูกด่าว่าพูดจาส่อเสียด ทิ่มแทงใจ

เรื่องของภัยคุกคามต่างๆ นี้ อันที่จริงก็มีการบัญญัติไว้เป็นกฎหมายต่างๆ แล้ว แต่การลงโทษทางกฎหมายนั้นเป็นเรื่องที่ยุ้งยากและดูจะเป็นเรื่องไกลตัวในสังคมบ้านเรา ดังนั้นเมื่อมีการกล่าวถึง “จรรยาบรรณ” เรามักจะนึกถึงเรื่องการบังคับตัวเองมากกว่าการบังคับโดยผู้รักษากฎหมาย อย่างไรก็ตาม ในอนาคตผู้เขียนเชื่อว่าการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้จะมีผลความเข้มงวดมากขึ้น จนนำไปสู่การเรียกร้องค่าเสียหายได้เช่นเดียวกับในประเทศทางตะวันตก

เมื่อเขียนมาถึงตรงนี้ ผู้เขียนขอสรุปความหมายง่ายๆ ของคำว่า “จรรยาบรรณ” ตามความเห็นของผู้เขียนว่า จรรยาบรรณ น่าจะหมายถึง “การทำงานโดยไม่ดูตามผู้อื่น” หรือบางที่ผู้อ่านอาจจะชอบคำว่า “การทำงานอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม” มากกว่า แต่ผู้เขียนเลือกที่จะเน้นคำว่า “โดยไม่ดูตามผู้อื่น” ซึ่งน่าเป็น “ความต้องการขั้นต่ำของสังคม” และหากเราทำไม่ได้ตามนั้น เราจะกลายเป็น “คนไม่มีจรรยาบรรณ” ในทันที ส่วนที่ว่าจะมีจรรยาบรรณสูงกว่ำนั้นขนาดไหนนั้น ผู้เขียนก็ยังคิดว่าเป็นสิ่งที่วัดกันได้ยากและป่วยการที่จะวัดคำถามคือวัดไปทำไม ยิ่งถ้าจะเอาคะแนนมาเปรียบเทียบกับกันก็จะกลายเป็นว่าการประเมินนี้อยู่ในฐาณะเป็นเครื่องมือที่ใช้ดูคามผู้ถูกประเมินเสียเอง โดยทั่วไปแล้ว ประเทศที่เรียกตัวเองว่า **ประเทศที่เจริญแล้ว**ทั่วโลกก็จะยึดเอา “หลักสิทธิมนุษยชน” ที่ประกาศโดยองค์การสหประชาชาติเป็นตัวตั้ง แล้ววัดกันว่าจะไร เรียกว่า “ดูคาม” และอะไรที่ไม่ใช่

ผู้เขียนขออนุญาตแนะนำเว็บไซต์ที่ให้ข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชน นั่นคือ <http://www.youthforhumanrights.org> ซึ่งถ่ายทอดหลักสิทธิมนุษยชน 30 ข้อ ออกมาเป็นคลิปวิดีโอ 30 ตอน ตอนละประมาณ 1 นาที ผู้เขียนเห็นว่าเป็นประโยชน์มากสำหรับสอนนักศึกษาให้เข้าใจว่าสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์เราทุกคนที่เกิดมาบนโลกใบนี้คืออะไร เพื่อที่จะให้พวกเขาเหล่านั้นรู้จักการเคารพสิทธิขั้นพื้นฐานของทั้งตนเองและผู้อื่นด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่าเว็บไซต์นี้ไม่ได้เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาเท่าที่นั้นเพราะผู้เขียนเองก็เพิ่งทราบจากเว็บไซต์นี้เช่นกันว่า “หลักสิทธิมนุษยชน” นั้นมีอยู่ 30 ข้อ และทั้ง 30 นั้นมีอะไรบ้าง

ผู้เขียนมีความสนใจ เรื่อง “ความปลอดภัยในการทำงาน” ตั้งแต่ก่อนที่จะมาเป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เนื่องจากมีโอกาสเข้ารับการอบรมและทำหน้าที่เป็น “เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน” หรือที่เรียกกันสั้นๆ ว่า “จป.” ให้กับโรงงานที่ผู้เขียนเคยทำงานเมื่อประมาณปีพ.ศ. 2538 ประกอบกับเมื่อได้รับทุนไปเรียนที่ Victoria University ประเทศออสเตรเลีย ก็พบว่าในประเทศของเขามีกฎหมายอาชีวอนามัยและความปลอดภัยเช่นกัน เรียกว่า Occupational Health and Safety Law (OHS Law) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อบังคับให้ลูกจ้างและนายจ้าง ต้องจัดให้มีความปลอดภัยในที่ทำงานเพื่อให้สอดคล้องตามหลักสิทธิมนุษยชน กล่าวคือสิทธิที่ไม่ได้รับบาดเจ็บจากการทำงาน ซึ่งเขาใช้คำว่า the right not to be injured at work และความรับผิดชอบที่จะไม่ทำให้ผู้อื่นเจ็บ ซึ่งเขาใช้คำว่า the obligation not to hurt others

เมื่อศึกษาหลักสูตรจะพบว่า การไม่ทำให้ผู้อื่นเจ็บ หรือ hurt นี้เขารวมไปถึง การไม่ทำให้ผู้อื่นเจ็บช้ำน้ำใจด้วยนั่นหมายความว่า เจ้านายไม่มีสิทธิ์ด่าว่าลูกน้องหรือใช้คำไม่สุภาพทำให้เจ็บช้ำน้ำใจ หรือต่อว่าในที่ชุมชนจนทำให้ลูกน้องต้องเกิดความอับอายผู้อื่น เจ้านายสามารถวิจารณ์ (comment) ได้แต่เฉพาะเรื่องงานที่บกพร่องและแนวทางแก้ไขเท่านั้น ไม่มีสิทธิ์กล่าวหาว่าลูกน้องโง่หรือขี้เกียจหรืออะไรที่เป็นเรื่องส่วนตัวทั้งนั้น มิฉะนั้นก็จะถูกฟ้องศาลได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนถูกพิจารณาว่าเป็นการสร้างความปลอดภัยทุกขั้วใจ ทุกขั้วใจ ความเครียด ให้เกิดขึ้นในที่ทำงานซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ของงาน และยังสามารถโยงไปถึง เรื่องความปลอดภัยในการทำงานด้วยเช่นกัน เช่น คนที่เครียดมากๆ ก็สามารถทำให้ร่างกายผู้อื่น หรือป่วยได้ในที่สุดสุดท้ายก็ขาดงานบ่อยๆ ทำให้งานเสียหาย หรือมาทำงานก็ไม่มีสมาธิ สติสัมปชัญญะไม่สมบูรณ์ คำนวณผิดพลาด หรือแม้กระทั่งทำให้ตัวเองตกอยู่ในสภาวะที่เป็นอันตราย ยกตัวอย่างเช่น เกิดการบาดเจ็บเล็กๆ น้อยๆ เกิดเพลิงไหม้ เกิดอาหารเป็นพิษ หรือเกิดบันไดลื่นหกล้ม ด่าทอกันทำร้ายกันจนอาจถึงแก่ชีวิตได้ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากบุคคลนั้นต้องทำงานเกี่ยวข้องกับเครื่องจักรอันตรายหรือสิ่งที่เป็นชีวิตายของเพื่อนร่วมงาน นอกจากตัวเองจะตกอยู่ในอันตรายแล้ว ยังอาจทำให้เพื่อนร่วมงานทั้งหมดตกอยู่ในอันตรายด้วยเช่นกัน สิ่งเหล่านี้ยังเป็นเรื่องเดิม คือยังคงวนเวียนอยู่กับเรื่อง “ภัยดูคาม” ที่ผ่านเข้ามาหาบุคคลตามช่องทางของ “อายตนะ 6” ทั้งสิ้น

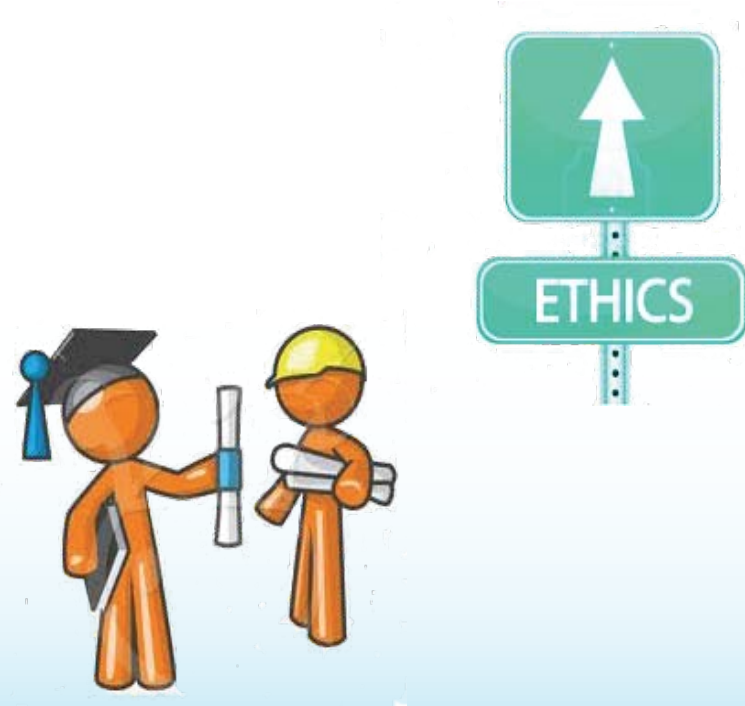
ผู้อ่านเห็นตรงกับผู้เขียนหรือไม่ว่า ปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดจะเกิดขึ้นน้อยที่สุดหากเราป้องกันไม่ให้เกิดภัยดูคามขึ้นในที่ทำงานได้ นั่นคือ การทำงานด้วย “ความไม่ประมาทหรือขาดความระมัดระวัง” เพื่อจะได้ป้องกันไม่ให้เกิดการดูคามผู้อื่นทั้งไม่ดูคามกันทางกายทั้งไม่ดูคามกันด้วยวาจา และทั้งไม่ทำร้ายจิตใจกัน

มาถึงตรงนี้ดูเหมือนจะเป็นการสรุปและจบบทความนี้ลงได้แล้ว แต่ผู้เขียนขออนุญาตที่จะกล่าวว่า “ยังจบไม่ได้” เพราะในสมัยที่ไปอบรมเป็นเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน (จป.) เมื่อปี พ.ศ. 2538 วิทยากรท่านสอนว่า ในทางวิชาการด้านความปลอดภัยนี้ ห้ามกล่าวอ้างว่าสาเหตุของอุบัติเหตุต่างๆ นั้นมาจาก “ความประมาท” หรือ “ขาดความระมัดระวัง” ท่านสอนว่าต้องระบุสาเหตุที่แท้จริงเพื่อหาทางป้องกันให้ได้ เช่น การที่มีพนักงานหกล้มในที่ทำงานนั้น ไม่ใช่เป็นเพราะความประมาทหรือขาดความระมัดระวัง แต่อาจเป็นเพราะแสงสว่างไม่เพียงพอ พื้นลื่น พื้นร้องเท้าลื่น ยกของที่มีความสูงเกินไปจนมองไม่เห็นพื้นทางคดเคี้ยวเกินไป พนักงานมีอาการเมื่อยล้า หรือยารักษาโรคบางอย่างมีสารระเหยที่ก่อให้เกิดความเมื่อยล้าในบรรยากาศ พนักงานใจลอยอันเกิดจากความเครียดหรือความกังวล ฯลฯ หากพบปัญหาแล้ว ก็จะแก้ไขได้ถูกต้อง

ผู้อ่านจะเห็นด้วยกับผู้เขียนหรือไม่ว่า มีภัยคุกคามในที่ทำงานอยู่ประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นภัยคุกคามที่เกิดมาจากคน เช่น การคุกคามที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ร่วมงานด้วยกัน ได้แก่ เจ้านาย เพื่อนร่วมงาน หรือแม้กระทั่งบางทีลูกน้องก็คุกคามเจ้านายได้เช่นกัน อีกส่วนหนึ่งคือการคุกคามที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับผู้อื่นที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับงาน เช่น ผู้มารับบริการหรือมีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ เช่น อาจารย์กับนักศึกษา เจ้าหน้าที่กับนักศึกษา เจ้าหน้าที่กับผู้ปกครองของนักศึกษา อาจารย์กับผู้ประกอบการที่มารับบริการทางวิชาการ ฯลฯ ซึ่งหากเราต้องการจะลดปัญหาอันเกิดจากความประพฤติที่ไม่เหมาะสมจนนำไปสู่การกระทบกระทั่งกันและขยายผลจนเป็นภัยคุกคามต่อชื่อเสียงของหน่วยงาน ก็สามารถกำหนดลักษณะพฤติกรรมอันเป็นภัยคุกคามเหล่านี้ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งหาแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและวิธีการแก้ไขในกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้นแล้ว เพื่อจัดทำเป็น “คู่มือจรรยาบรรณ”

ผู้เขียนเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องเน้นว่าผู้ปฏิบัติงานควรทำอะไรจึงจะเรียกว่า “มีจรรยาบรรณ” เพียงแต่แนะนำไว้ว่า อะไรที่ทำแล้ว “ผิดจรรยาบรรณ” ก็พอ ทั้งนี้ เพราะการกำหนดให้บุคคลต้องทำอะไรนั้น ดอนข้างจะเป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวัง เพราะหากเขียนเกินขอบเขตคู่มือนี้จะกลายเป็นเครื่องมือที่จะเมิดสิทธิมนุษยชนเสียเอง โดยเฉพาะการกล่าวถึงเรื่องส่วนตัวของบุคคล เช่น การกำหนดให้แต่งกายหรือทำผมอย่างนั้นอย่างนี้ เป็นต้น

สรุปผลการประชุม ปอมท.
ครั้งที่ ๖/๒๕๕๔
วันที่ ๑๔ - ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๔
ณ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

๑. แนะนำกรรมการ ปอมท. คนใหม่ ๔ ท่านดังนี้
  - ผศ.พินิจ เทพสาธิต ประธานสภาคณาจารย์และข้าราชการ ม.ศรีนครินทรวิโรฒ
  - อ.บุญเยี่ยม ยศเรืองศักดิ์ ประธานสภาคณาจารย์ ม.นครพนม
  - รศ. สบสันต์ มหานิยม ประธานสภาข้าราชการ ม.เกษตรศาสตร์
  - ผศ.วิชาญ อมรากุล ประธานสภานักงาน ม.พะเยา
๒. แจ้งกิจกรรมสภาคณาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้แม่ที่ประชุม ๒ เรื่อง ดังนี้
  - การจัดทำและเผยแพร่โปสเตอร์เกี่ยวกับจรรยาบรรณคณาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ
  - การสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็น ผอ.สำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร
๓. รับทราบรายชื่ออาจารย์ดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๕๔ จำนวน ๔ ท่าน ดังนี้
  - สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ ศ.ดร.เกตุ กรุดพันธ์ สังกัด ม.เชียงใหม่
  - สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ ศ.ดร.วิภาดา คุณาวิกติกุล สังกัด ม.เชียงใหม่
  - สาขาสังคมศาสตร์ ได้แก่ รศ.ดร.บัวพันธ์ พรหมพักพิง สังกัด ม.ขอนแก่น
  - สาขามนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์ ได้แก่ ศ.ดร.เรณูทัย สัจจพันธ์ สังกัด ม.รามคำแหง
๔. รับรองสมาชิก ปอมท. ใหม่ ๑ แห่งคือ สภาคณาจารย์และข้าราชการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ซึ่งมี อ.ดิเรก กาญจนรุจิ เป็นประธานสภาคณาจารย์ฯ
๕. รับทราบความคืบหน้าการจัดประชุมวิชาการ ปอมท. ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และจะประชุมกรรมการดำเนินการครั้งต่อไปวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๓.๐๐ น. ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
๖. กำหนดให้มีการเลือกตั้งประธาน ปอมท. ที่จะบริหารงานปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ในเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ พร้อมกับประชุมสมัชชาสามัญ ปอมท. ครั้งที่ ๔/๒๕๕๔ ณ กรุงเทพมหานคร
๗. กำหนดปรับเปลี่ยนเจ้าภาพการจัดประชุมสมัชชาสามัญของ ปอมท. ครั้งที่ ๑๑/๒๕๕๔ ในเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ เป็น มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จ. เชียงใหม่ (คาดว่าจะในวันที่ ๒ - ๔ ธ.ค. ๒๕๕๔)
๘. กำหนดการประชุมสมัชชาสามัญครั้งที่ ๗/๒๕๕๔ ในวันที่ ๑๗ ส.ค. ๒๕๕๔ (ก่อนการประชุมวิชาการ ปอมท.ฯ) ที่โรงแรม เอส.ดี. อเวนิว กรุงเทพมหานคร

สรุปผลการประชุม ปอมท.
ครั้งที่ ๗/๒๕๕๔
วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๔
ณ หอประชุมกองทัพเรือ กรุงเทพมหานคร

๑. รับทราบรายชื่อประธานสภาคณาจารย์คนใหม่ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ดังนี้
  - รองศาสตราจารย์จันทร์จิรา เกตุมาโร ประธานสภาคณาจารย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
  - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร ประธานสภานักงาน ม.บูรพา
๒. รับทราบการจัดประชุม ปอมท. สมัยสามัญครั้งที่ ๑๑/๒๕๕๔ ระหว่างวันที่ ๓ - ๔ ธันวาคม ๒๕๕๔ ณ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่
๓. มีมติไม่เห็นด้วยกับการเลื่อน เปิด-ปิด ภาคการศึกษาใหม่ ตามที่ประธาน ทปอ. แกลงข่าว เนื่องจากข้อมูลยังไม่ชัดเจน โดยขอให้ศึกษาข้อมูลให้ชัดเจนก่อน
๔. รับทราบความก้าวหน้าในการจัดประชุมวิชาการ ปอมท. ประจำปี ๒๕๕๔ ระหว่างวันที่ ๑๘ - ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๔ ซึ่งมีผู้แจ้งลงทะเบียน ๕๐๐ กว่าคนแล้ว และผู้มาเป็นประธานในพิธี คือ นายยงยุทธ วิชัยดิษฐ์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

